

ἐπιθυμίαν τοῦ τσάρου, ἀλλ' ὅτι τοσοῦτον κατέπληξε τοὺς Ἀγγλοὺς, ὥστε ἐνόμισαν ὅτι δὲν ἠνθόκησαν αὐτὴν καλῶς, καθότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ βασιλίσσα οὐδὲν κίνδυνον ἔτρεχεν ἐν τῷ Βασιλείῳ αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου οὐδεμίαν εἶχε πληροφορίαν δυσάρεστον περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐθεώρει λοιπὸν ὅτι ὁ Jenkinson κακῶς ἐξήγησε τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων τοῦ αὐτοκράτορος. Ὡς πρὸς τὴν συμμαχίαν, ὁ Randolph εἶπεν ἐντολὴν ν' ἀποφύγῃ πᾶσαν πρότασιν ῥητὴν. Ὁ Ράνδολφ ἔφερεν εἰς τὸν Ἰβάν ἐκ μέρους τῆς βασιλίσσης κύπελλον ἐντέχνως γεγλυμμένον, ἐξήτει δὲ ὑπὲρ τῶν Ἀγγλων ἐμπόρων καὶ ἄλλα προνόμια. Ἄλλ' ὁ Ἰβάν ὀργισθεὶς διὰ τὴν στέρησιν τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ Jenkinson, ἄρῃσεν ἐπὶ τέσσαρας μῆνας τὸν Ράνδολφ εἰς Ἀρχάγγελον ἐπὶ διαφόροις προφάσεσιν, ὅτε δὲ τέλος τῷ ἐπέτρεψε νὰ ἔλθῃ εἰς Μόσχαν, προσδιώρισεν αὐτῷ τὴν ὁγδόην πρωινήν ὥραν καὶ τὸν ἄφησε νὰ περιμένῃ ἐπὶ δύο ὥρας πρὶν ἢ τὸν δευθῆ. Μετὰ τὴν ἀκρόασιν δὲν τὸν προσεκάλεσεν εἰς τὸ γεῦμα καὶ ὁμως ὁ περιφρονημένος οὗτος πρέσβυς κατέρωθως νὰ λάβῃ τὰ ζητούμενα προνόμια καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σόβιν, ἔχοντος διαταγὴν ν' ἀναγκάσῃ τοὺς Ἀγγλοὺς νὰ δώσωσιν ἐξηγήσεις περὶ τῶν γενομένων προτάσεων.

Ὁ Σόβιν οὐδεμίαν τῷ ἔφερεν εὐχάριστον ἀπάντησιν ἐξ Ἀγγλίας. Ἡ Ἐλισάβετ ἔστεργε νὰ συμμαχήσῃ μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπεθύμει πρὸ τούτου νὰ πληροφορηθῆ περὶ τῶν διαφορῶν αὐτοῦ μετὰ τῶν γειτόνων του καὶ νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὑπέσχετο δὲ καὶ ἄσυλον ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς δι' αὐτὸν καὶ διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτοκράτειραν καὶ τὰ ἀγαπητὰ αὐτοῦ τέκνα. Ὑπὲρ ἑαυτῆς ὁμως οὐδεμίαν ἐξήτει ἀμοιβαιότητα, μὴ προβλέπουσα τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ζητήσῃ ποτὲ ἄσυλον εἰς τὸν τσάρον. Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἡ ὀργὴ τοῦ Ἰβάν ἐκρουφώθη εἰς τρόπον ὥστε ἀνέστειλε τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα εἶχε χορηγήσει εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἐμπόρους καὶ κατέσχε τὰ ἐμπορεύματά των. Ἐγραψε δὲ εἰς τὴν Ἐλισάβετ ἐπιστολὴν, ἐν ἣ ἐνεθυμίζον αὐτῆ ἢ πῶς εἶχε δευθῆ τοὺς πρώτους Ἀγγλοὺς μετὰ τοῦ Chancellor «καίτοι μὴ ὑπαρχούσης οὐδὲ λέξεως ἀποτεινομένης προσωπικῶς εἰς ἡμᾶς» ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἐδουάρδου Σ' πρὸς πάντας τοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἀρκτοῦ. Παρεπονεῖτο δὲ ὁ Ἰβάν ὅτι αὐτὸς μὲν ἔγραφε περὶ σπουδαίων πραγμάτων τοῦ Κράτους, οἱ Ἀγγλοὶ δὲ περὶ ἐμπορικῶν μόνων ὑποθέσεων. Περὶ Jenkinson οὐδὲ λόγος ἐγένετο. Τὸ περὶ τοῦ μεγάλου μυστικοῦ ἔγγραφον εἶχε συνταχθῆ ἔσπευσμένως ὡς διαβάτηριον καὶ οὐδεμία ἐδίδετο αὐτῷ ὀριστικῆ ἀπάντησις. «Ἐνομιζαμεν, γράφει ὁ Ἰβάν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν Ἐλισάβετ, ὅτι ἐν τῷ Βασιλείῳ σου ἦσο κυρία, ὅτι μόνη ἐκυβέρνας καὶ ὅτι ἐπαγρυπνεῖς

ἐπὶ τῆς ἰδίας τιμῆς καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ Κράτους σου. Διὰ τοῦτο εἰχομεν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διαπραγματευθῶμεν μετὰ σοῦ περὶ τοιούτων ὑποθέσεων. Εἶναι ἄρα ἀληθὲς ὅτι οἱ ὑπουργοὶ σου κυβερνοῦσιν ἄνευ σοῦ καὶ οὐ μόνον ὑπουργοὶ ἀλλὰ καὶ ἔμποροι, οἱ ὅποιοι ὀλίγον φροντίζουσι περὶ τῆς βασιλικῆς τιμῆς καὶ τὰ ἐμπορικά των μόνον σκέπτονται; Ἀλλὰ θὰ ἴδωσιν οἱ ἔμποροὶ σου ὅποιον ἐμπόριον θὰ κάμωσι παρ' ἐμοί. Τὸ Βασίλειον τῆς Μοσχολίας μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν ἔσχεν ἀνάγκην τῶν ἀγγλικῶν ἐμπορευμάτων. Πάντα τὰ γράμματα καὶ τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα ἐχορήγησα, τὰ ἀναίρω.» Προφασίζομένης δὲ τῆς Ἐλισάβετ ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὰ παράπονά του, ἐπαναλαμβάνει ὅτι οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ τῆς σπουδαίας ὑποθέσεως περὶ ἧς ὠμίλησε μετὰ τοῦ Jenkinson. «Ἡξέυρε, λέγει, ὅτι οἱ ἔμποροὶ σου θὰ μείνωσιν ὑπὸ τὴν δυσημερίαν μου ἐνόσω δὲν μοὶ ἀποστέλλεις πρέσβυν καὶ μετ' αὐτοῦ τὸν Jenkinson.»

Ἐπὶ τέλους ὁ Jenkinson ἐπανῆλθεν εἰς Ρωσίαν, εὔρε δὲ τὸ ἀγγλικὸν ἐμπόριον εἰς τρομερὰν θέσιν. Ὁ Ἰβάν ἐτέλει τότε τὸν τέταρτον αὐτοῦ γάμον, ἐκλέξας σύζυγον μετὰξὺ δύο χιλιάδων νεανίδων συνελθουσῶν ἐπὶ τῇ διαταγῇ αὐτοῦ ἐν τῇ πρωτευούσῃ του Slobode Alexandra. Ἐκεῖ ἐδέχθη ὁ Ἰβάν τὸν ἀγαπητόν του Jenkinson. Ἀφοῦ οὗτος ἠσπάσθη τὴν χεῖρα τοῦ τσάρου καὶ συνεγάγη αὐτῷ, ὁ Ἰβάν ἀκολουθῶν τὴν ἐθιμοταξίαν τῆς Αὐλῆς του, ἠγέρθη καὶ ἠρώτησεν· «Ἡ ἀδελφὴ μου, ἡ βασιλίσσα Ἐλισάβετ ὑγιαίνει;» Ὁ δὲ ἀπεσταλμένος ἀπήντησεν· «Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὴν Μεγαλειότητά της τὴν ὑγίαν καὶ τὴν εἰρήνην· τὰ καλὰ ταῦτα εὐχεται καὶ εἰς σὲ μιλῶρδε, ἀγαπητὴ ἀδελφὴ αὐτῆς.» Ὁ τσάρος ἐκάθησε τότε καὶ ἀποπέμφας τοὺς πλείστους τῶν παρευρισκομένων διέταξε τὸν Jenkinson νὰ πλησιάσῃ μετὰ τοῦ διερχομένου νέως του. Μετὰ μακρὰν συνομιλίαν ἐπέισθη νὰ παραιτήσῃ τὴν μεγάλην ἐπάθειαν καὶ ἀπέδωκε πάλιν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἐμπόρους τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα τοῖς εἶχεν ἀφαιρέσει.

Οὕτως ἐτελείωσε τὸ περίεργον τοῦτο ἐπεισόδιον, ἔκτοτε δὲ οἱ Ἀγγλοὶ ἐξηκολούθησαν νὰ ἐμπορεύωνται ἀνενοχλήτως καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς μεγάλης Αὐτοκρατορίας τοῦ Ἰβάν.

[Revue des deux Mondes.]

E. E.

ΠΕΡΙ ΕΥΣΑΡΚΙΑΣ

Ἐκ τῶν πολλῶν φαινομένων, ἅτινα συνήθως λαμβάνονται γνῶμων καὶ συγγρόμετρον τῆς διανοητικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς ἀναπτύξεως τῶν λαῶν, εἶναι ἡ εὐσαρκία, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἢ περὶ εὐσαρκίας κρίσις. Παρὰ τοῖς ἡμερωμένοις λαοῖς τῆς Εὐρώπης ἡ εὐσαρκία εἶναι σύμβολον πλούτου, ἀφρονίας, τρυφῆς, ἀγυμνασίας καὶ ἀφροντισίας· ὀχληρὰ δὲ καὶ ἀπρεπῆς ὑπολαμβάνεται

καὶ ὑπ'αὐτῶν τῶν εὐσωματούντων, ὅταν ὑπερβαίῃ τὸ μέτρον καὶ ἀποκλίνῃ εἰς ὑπερβολήν. Ἐν Πολυνησίᾳ τὸ ὑναντίον εἶναι σύμβολον καὶ ἐξαιρετικὸν προνόμιον τῶν φυλάρχων καὶ τῶν τούτοις οἰκείων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν πολὺν ὄχλον, ὅστις ὑπάρχει σχετικῶς ἰσχυρότερος. Μόνον ἐν Σαμόᾳ διαπρέπουσιν ἐπὶ παχύτητι σαρκὸς προὔχοντες τε καὶ ὑποδεέστεροι. Εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν προσελάνει ἡ εὐσαρκία παρὰ τοῖς φυλάρχοις ἐν Χαβάῃ, ὧν αἱ νεάνιδες οὔτε περικαλλεῖς, οὔτε γάμου ἀξίαι νομίζονται, ἐὰν μὴ προσλάβωσι πάχος κολοσσιαῖον καὶ τετραπῶδες. Παρὰ τοῖς Τογγανοῖς καὶ τοῖς Μαρκεσάνοις ἀνευρίσκεται εὐσαρκία μετριοτέρα. Τὸ ἀνάπαλιν δὲ ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Γίλμπερτ ἡ πολυσαρκία εἶναι τὸ πρακτικώτατον πλεονέκτημα ἐγγυρῶν, ἀρχόντων καὶ ἱεραποστόλων· ὅσῳ σαρκωδέστεροι οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ Φραγκισκανοὶ, τοσαύτῳ εὐπειθέστεροι οἱ ἀρχόμενοι καὶ οἱ προσήλυτοι. Ἐν Ἰνδικῇ ἡ εὐσαρκία τιμᾶται ὡς σύμβολον ἀνωτέρας κοινωνικῆς θέσεως· ἐπιδιώκεται δὲ καὶ πολλὰκις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς συχρῆς πύσεως τοῦ γῆ, ὅπερ ὁμοῦς φθείρει τὸ ἥπαρ. Ἐν Σινδὶ αἱ ἀνώτεροι τάξεις ὑπολαμβάνουσι τὴν εὐσαρκίαν δεῖγμα καλλονῆς καὶ ἀξιοπρεπειᾶς· οἱ ἐγγυρὸς τούτων οἰκοῦντες ὄρειοι ἔχουσι ἀντίθετον φιλοκαλίας αἴσθημα καὶ ἀποφεύγουσι τὰς πολλὰς σάρκας ὡς μέγα δυστύχημα. Παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς καθόλου, προσὸν γυναικὸς ὠραίας γάμου εἶναι ἡ εὐσαρκία· κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μανουῦ, ὁ νυμφίος πρέπει νὰ ἐκλέγῃ νύμφην ἔχουσαν βάδισμα νεαροῦ ἐλέφαντος, αὐσαν ἐπομένως καὶ ἀναλόγως παχεῖαν. Οἱ Σῖναι τὸ ὑναντίον οὐδὲν βδελύσσονται πλεῖστον ἢ γυναῖκα εὐτραφεῆ· οἱ ἄνδρες δὲν αἰσχύνονται ἐὰν ἦναι εὐσωματώδεις· ἐπιζητοῦσιν ὁμοῦς νύμφας ἐχούσας μετρίαν τὴν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος καὶ φινὴν λεπτοτάτην. Κλασικὴ χώρα βασιλικῆς πολυσαρκίας ὑπάρχει ἡ νότιος Ἀφρική. Οὐχὶ πάντες οἱ αὐτόθι λαοὶ ἔχουσι τὴν φιλοκαλίαν τῶν Μακολωλῶν, αἵ τινες περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὴν εὐσαρκίαν ἐντὸς τεταγμένου μέτρον. Οἱ Ὄθάβηαι ἐκλέγουσιν ἡγέτας τοὺς ἔχοντας φυσικὴν διάθεσιν νὰ γίνωσι σὺν τῷ προϊόντι χρόνῳ ὑπέρπαχεις· οἱ βασιλεῖς τῶν λοιπῶν σιτίζονται καὶ παίονται ὡς χοῖροι· λαμβάνουσι δὲ ἐνίοτε πάχος ἐξαλλοῦ, οἷον ὁ ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Γάλτωνος περιγραφεῖς, ὁ ἐν ὑπαίθρῳ θέρους καὶ χειμῶνος καθυδῶν, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσερπύσῃ εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ. Οἱ κυρίως Κάφροι, καίτοι πολυφαγοῦντες, δὲν εὐσωματοῦσι. Παρὰ τοῖς Ματαβέλοις ἡ παχύτης νομίζεται ἀποκλειστικὸν τοῦ ἀρχοντος προνόμιον· ὁ δὲ παχὺς ὑπήκοος τιμωρεῖται ὡσανεὶ ἐφωρᾶτο ἐπὶ κακουργήματι. Οἱ Βαγόγοι τιμῶσι τὴν πολυσαρκίαν ὡς θεῖον προσόν, τὸν δὲ πολύσαρκον ὡς μετέχοντα θείας οὐσίας. Τὸ ἔθιμον τοῦτο φαίνεται παλαιώτατον, διότι ἐν τοῖς

ἀρχαιοτάτοις μνημείοις τῆς Μερῆς αἱ βασιλισσαι παριστάνονται τρεῖς καὶ τετράκις παχύτεροι τοῦ κατὰ φύσιν. Ἐν Οὐνυῶρῳ ἡ πολυσαρκία εἶναι ἡ μόνη τῶν γυναικῶν καλλονή· τούτου ἕνεκεν ἐξ ἀπαλῶν δυνύχων αἱ παρθέναι σιτίζονται διὰ γαλάκτων, μαστιγούμεναι, ἐὰν μὴ ἐκπίωσι 10 ἢ 15 χύτρας τῆς ἡμέρας. Ἡ ὑπέρμετρος εὐσαρκία, ὡς τεκμήριον γυναικείας καλλονῆς ἀνευρίσκεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀραβῖν, οἵτινες τὴν διέδωσαν ὁποῖδήποτε ἐξέτειναν τὴν κυριαρχίαν των. Κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ ἰδεῶδες τῆς κατὰ τοὺς Ἀραβας καλλονῆς δὲν ἐστηρίζετο εἰς τὸ πολὺ τῶν σαρκῶν· βαθμυδὸν ὁμοῦς ἐπεκράτησεν ἡ τούτων πλησμονή, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Μωάμεθ, αὐτὸς οὗτος ὁ προφήτης ἠγάγετο τὴν πολυεραστὸν αὐτῆ Ἀἰσχὴ διὰ μόνην τὴν ὑπερφυᾶ αὐτῆς παχύτητα. Τῷ ὄντι ἡ Ἀἰσχὴ ἐβάδιζε πάντοτε στηριζομένη ἐπὶ δύο θαλαμηπόλους, αἵ τινες πολλάκις ἔπεσον χαμαὶ ἕνεκα τοῦ ἀφορήτου βάρους τῆς. Τὸ καταλληλότατον μέσον πρὸς ἐπίτευξιν πολυσαρκίας εἶναι καὶ ἐνθάδε τὸ γάλα, μάλιστα δὲ τὸ τῆς καμήλου. Αἱ παρθέναι ἐκάστην πρωτὴν ζυλοκοποῦνται ἀνηλεῶς, ἐὰν μὴ ἐκπίωσι τὴν νενομισμένην δόσιν. Ἐν τῇ Κάτῳ Σενεγάλῃ ἀποστέλλουσιν οἱ Ἀραβες τὰς νεαρὰς συμβίους των εἰς ἀφεστῶσας πλουσιωτάτας νομάς ἵνα γεύωνται παχυτέρου γάλακτος καὶ ἀποβαίνωσι παχύτεροι. Ἄλλως δὲ ἡ πολυσαρκία ἀνακόπτει πρωτῶς τὴν τεκνογονίαν.¹

Γινῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

88.

Ἡ κατέχουσα τὸν ἄνθρωπον φιλαυτία αὐξάνει ἢ σμικρύνει τὰ προτερήματα τῶν φίλων αὐτοῦ, κατὰ λόγον τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς παρ' αὐτῶν ἔλαβεν. Ἀποφαίνεται δὲ περὶ αὐτῶν, σάθμην ἔχων τὴν πρὸς αὐτὸν φιλικὴν αὐτῶν συμπεριφορᾶν.

89.

Πᾶς ἄνθρωπος προθύμως τὸ μνημονικὸν αὐτοῦ αἰτιάται· τὴν κριτικὴν ὁμοῦς τοῦ κωδὸς αὐτοῦ δύναμιν οὐδέεις.

90.

Ἐν τῇ τοῦ βίου ἀναστροφῇ ἀρέσκομεν μᾶλλον τῶν ἐλαττωμάτων ἡμῶν ἕνεκεν, ἢ τῶν προτερημάτων ἡμῶν.

91.

Καὶ ἡ μεγίστη φιλοδοξία μένει τεθαμμένη ἐν τῇ ἀφανείᾳ, ὅταν ὅλως ἀδύνατον ἦναι τὰ διακρίματα αὐτῆς νὰ λάβωσι αἰσίαν τινὰ ἐκβασιῶν.

¹ Ἀπὸ τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς 183 ἄνδρες καὶ 226 γυναῖκες ἐν Αὐστρίᾳ ὑπερέβησαν τὸ 100^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας των.